

27. A BIBLIÁS FEJEDELEM, I. RÁKÓCZI GYÖRGY

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom: Egyháztörténet, RPI; Bottyán János: Hitünk hősei, Budapest, 1995; Monok István, Hapák József: A Bibliás Rákócziak, Budapest, Dienes Dénes: I. Rákóczi György és Lórántffy Zsuzsanna kegyessége

Hitünk alapja a Szentírás. Azonban a Szentírás tanulmányozása, olvasása nem volt mindig elérhető a hívők számára. A humanizmus a reformáció előkészítőjévé vált abban a tekintetben, hogy a Biblia nemzeti nyelvekre való fordítását szükségesnek tartotta. Rotterdami Erasmus szerint a sötétséget úgy lehet eloszlatni, ha világosságot gyújtunk az emberi fejekben. Ehhez viszont a legalkalmasabb a Szentírás tanulmányozása. Fontosnak tartotta, hogy mindenki a saját anyanyelvén ismerje meg akár az evangéliumokat, akár Pál apostol tanításait, és azokat a mindennapokban ismételje. A reformáció idején a Szentírás újra az egyházi élet középpontjába került. Sőt a reformáció tanítása szerint minden keresztyén ember kötelessége, hogy minél alaposabban megismerje és megélje a Szentírás tanításait. Károli Gáspár a Vizsolyi Biblia előszavában kiemeli, hogy fejedelem nagyobb jót nem tud tenni népéért, mint azt, hogy gondoskodik arról, hogy a Bibliából prédikáljanak és Isten könyve a köznép nyelvén elolvasható legyen.

I. Rákóczi György (1593-1648) erdélyi fejedelem volt. Az ifjú Rákóczi Györgyre komoly hatást gyakorolt apja, Rákóczi Zsigmond vallásossága, aki a Vizsolyi Biblia kiadásának támogatója volt. Támogatta Bethlen Gábor fejedelmet, a Habsburg ellenes hadjáratban részt vett. Támogatta a református iskolákat, a gyulafehérvári és sárospataki kollégiumot. Igyekezett Erdély hatalmát növelni, bekapcsolódott a 30 éves háborúba. Uralkodását Erdély aranykorának nevezik a történetírók. A linzi békével (1645) elérte a protestánsok vallásszabadságát a jobbágyok számára is, a jogtalanul elfoglalt protestáns templomokat visszaszolgáltatták.

A Bibliát rendszeresen és áhítattal olvasta, hogy minél jobban megérthesse. A vizsolyi Bibliát többször, a Szenczi Molnár Albert által Hanauban kiadott Bibliát négyszer olvasta végig. Egyetlen napon sem akarta elmulasztani a Biblia olvasását. Ha végigolvasott ez könyvet, akkor azt mindig hálaadással fejezte be. Kegyessége révén hozzájárult ahhoz, hogy a Szentírás tanítása elterjedjen Magyarországon. Gyulafehérváron, Bethlen Gábor nyomdájában adta ki saját költségén az Újszövetség és a Heidelbergi Káté fordítását a román ajkú reformátusok számára.

Ebben a korszakban a magyar református egyház már szervezetileg kiépült, megerősödött, kialakultak hagyományok. A tanításában a reformátori tanok elmélyítésére törekedett, hangsúlyossá vált a tanbeli tisztaság. A puritanizmus és az ortodoxia jelentette ekkor a teológiai paletta két színét. A két irányzat között kialakultak viták. Az igehirdetés ebben a korszakban elsősorban tudományos fejtegetés volt. A puritánok hangsúlyozták a személyes kegyességi élet fontosságát.

Felesége Lórántffy Zsuzsanna volt. Számára ugyanolyan központi jelentőségű volt a Szentírás a mindennapokban is. Ő a puritanizmus képviselője volt.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(Felhasznált irodalom:)

SZAKMAI HÁTTÉRANYAG ELKÉSZÍTÉSE FOLYAMATBAN

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudjon segítséggel megfogalmazni néhány adatot a magyarországi ellenreformációról és a linzi békéről. ○ Tudjon segítséggel röviden beszélni a tankönyvi szöveg alapján a bibliás fejedelemről: I. Rákóczi Györgyről és feleségéről, Lorántffy Zsuzsannáról. ○ Tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéjét: Róma 9,16 	<ul style="list-style-type: none"> • Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, énektanulásban, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudjon a tankönyv szövege alapján beszélni a magyarországi ellenreformációról. ○ Tudja, hogy a linzi béke mit biztosított. ○ Tudjon önállóan beszélni a tankönyvi szöveg alapján I. Rákóczi Györgyről és feleségéről, Lorántffy Zsuzsannáról. ○ Tudja értelmezni a lecke Igéjét: Róma 9,16.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Isten Igéje adásra (adakozásra) ébreszt.

Kognitív cél: I. Rákóczi Gy. életpéldáján keresztül arra való rámutatás, hogy Isten Igéje adakozásra bátorít.

Affektív cél: Az adakozó lelkiület érzelmi háttérének feltérképezése és az adakozó beállítódás segítése.

Pragmatikus cél: A tanuló segítése abban, hogy felfedezhesse, hogy ő miben és milyen módon tud részt venni a gyülekezeti adakozásban.

Óra fő része	Javaslatok	Tan eszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>1. Beszélgetési lehetőség:</p> <p>Rákóczi-harang Milyen ember lehet, aki ágyúkból harangot öntet? Melyik mit juttat eszedbe: harang – ágyú?</p> <p>2. MFEI 2</p>	Beszélgetés a fejedelem adományáráról, az ágyúkból öntetett harangokról

	Milyen a jó vezető? - játék	MFEI 2. feladat A vezető helyzetének átélése
Feldolgozási javaslat	<p>1. I. Rákóczi György</p> <p><u>TK szövege alapján:</u> Kora Politikája Lelkülete</p> <p>MFEI 1: idővonal MFEI 3 Milyen vezető volt?</p> <p>2. Aranymondás:</p> <p>„Nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené”. (Róm 9,16)</p> <p>Miért választotta a fejedelem jelmondatának? Mit jelentett számára? Miért választotta egy református gimnázium jelmondatává? Mit jelenthet a diákok számára? (TK – fotó, 88. o.)</p> <p>3. Mit üzen a Rákóczi-család címere?</p> <p>MFEI 4. feladat</p> <p>A címer értelmezéséhez „A család címere: vörös mezőben hármás zöld halomból nővő, arany keréken álló, arannyal áttört, kiterjesztett szárnyú fekete sas, mely fölemelt jobbában arany markolatú egyenes kardot tart. Jelmondata: <i>Si Deus pro nobis, quis contra nos</i> („Ha Isten velünk, ki ellenünk?”).”</p> <p>http://hu.wikipedia.org/wiki/R%C3%A1k%C3%B3czi-csal%C3%A1d</p> <p>4. A fejedelem adományai:</p> <p>TK képei MFEI 5. Tudod-e? – miért nevezhetjük „bibliás fejedelemnek”? Hogyan függ ez össze az adományaival?</p> <p>5. Te mit adhatsz magadból és a magadéból?</p>	<p>TK MFEI 1. feladat MFEI 3. feladat</p> <p>Rákóczi György munkájának megismerése</p> <p>TK A fejedelem jelmondatának értelmezése</p> <p>MFEI 4. feladat A Rákóczi-család címérének értelmezése</p> <p>TK MFEI 5. feladat A fejedelem adakozó</p>

	<p>MFEI 6</p> <p>6. Énekjavaslat:</p> <p>Siess, keresztyén... (TK 15. ének)</p>	<p>lelkületére való rámutatás</p> <p>MFEI 6. feladat Példák gyűjtése arra, mit jelenthet az adakozó lelkület a tanuló számára?</p>
Munkáltatás	<p>Készítsünk névjegykártyát I. Rákóczi György és Lorántffy Zsuzsanna számára!</p> <p>Szerepeljen rajta néhány olyan dolog, amelyről felismerhető a személy. Lehet rajzos szimbólum is.</p> <p>Ha minden egyháztörténeti személyhez készítünk névjegykártyát a téma során, használhatjuk a kártyákat az óra eleji ismétlésekhez, játékos összefoglaláshoz is.</p>	
Házi feladat	<p>Nézz utána, hol vannak az országban olyan harangok, amelyeket I. Rákóczi György adományozott!</p>	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

I. Rákóczi György:

https://www.youtube.com/watch?v=XKLJU_35S8w

I. Rákóczi György Bibliája:

<https://www.youtube.com/watch?v=jo8lDUpwQfo>

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 88-86. oldal

A képen látható:

- Fénykép: A Debreceni Dóczi Gedeon Református Gimnázium – a fejedelem vezérigéjével.
- Kép: I. Rákóczy György (festmény)
- Fénykép: Lorántffy Zsuzsanna úrasztali terítője

A szöveg: Ismeretközlő szöveg: I. Rákóczi György élete, tettei.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Figyeljétek meg I. Rákóczi György képét! Mit tudtok róla? Milyen történelmi korban élt? Ki festette róla ezt a képet?

- Olvassátok el a fejedelem vezérigéjét! Hol található ez a felirat? Jártál-e már ott?
- Mit jelent a felirat? „Nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené”?

2. Szövegelemzés

- Milyen történelmi körülmények és események jellemezték azt a kort, amikor I. Rákóczi György élt?
- Miért mondták a fejedelemre, hogy bőkezű és ugyanakkor takarékos volt?
- Ki volt a felesége?
- Mit jelent ma a „Rákóczi harang” kifejezés?
- Mi volt a vezérigéje a fejedelemnek? Mit jelent?
- Miért hívják „Bibliás fejedelemnek”?

A témához felhasználható énekek:

Református énekeskönyv: 255. dics. 1. 3.7-8. verse: Mely igen jó...

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 143. 1.8. verse: Végtelen irgalmú... (dall. RÉ 256. dics. Irgalmazz, Úr Isten...)

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 221. Nem nekünk, Uram, nem nekünk engeddd... (dall. RÉ 115. zsolt.)

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 316. Magyar ének

Hittankönyv: 12. No, minden népek... 47. zsolt. (+RÉ, BS, DU)